

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/16928. számú

törvényjavaslat

a földgáz biztonsági készletezéséről

Előadó: Dr. Kóka János
gazdasági és közlekedési miniszter

Budapest, 2005. június

2005. évitörvény
a földgáz biztonsági készletezéséről

Az Országgyűlés a földgázellátás biztonságának fokozása érdekében a földgáz biztonsági készletezés átlátható és versenysemleges szabályozásának kialakításával a következő törvényt alkotja:

A törvény hatálya

1. § (1) E törvény hatálya kiterjed:

- a) a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetségre (a továbbiakban: Szövetség),
- b) a Magyar Energia Hivatalra (a továbbiakban: Hivatal),
- c) a Hivatal által kiadott engedéllyel rendelkező tárolókra, rendszerirányítóra, közüzemi nagykereskedőre, közüzemi szolgáltatókra, a földgázkereskedőkre, valamint a földgáztermelőkre,
- d) a nyilvántartásba vett feljogosított fogyasztókra a földgáz-behozatali tevékenységük körében, valamint
- e) a földgáz biztonsági készletezésben és az azzal összefüggő tevékenységekben közreműködő szervezetek eljárására.

Értelmező rendelkezések

2. § E törvény alkalmazásában

- a) *föld alatti gáztároló*: a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény (továbbiakban: GET) 3. §-ának 15. pontjában meghatározott az a gáztároló, amely az e törvény szerinti biztonsági földgázkészlet tárolására szolgál,
- b) *háztartási fogyasztó*: a GET 3. §-ának 28. pontjában meghatározott fogyasztó,
- c) *kommunális fogyasztó*: a GET 3. §-ának 31. pontjában meghatározott célra földgázt felhasználó fogyasztó,
- d) *nyilvántartásba vett feljogosított fogyasztó*: a GET 3. §-ának 7. pontjában meghatározottak közül az a fogyasztó, aki, illetve amely földgázigényét kereskedelmi szerződés keretében elégíti ki, és a GET előírásainak megfelelően nyilvántartásba vették,
- e) *földgáztároló névleges kapacitása*: a tároló névleges kapacitását a következő jellemzők határozzák meg:
 - mobil földgázkészlet a feltöltött tárolóból kivehető földgázmennyiség (Mm³/ciklus),
 - besajtoló kapacitás [besajtolási ciklusban egységnyi idő alatt betárolható maximális földgázmennyiség (em³/óra)],
 - kitárolási kapacitás [a kitárolási ciklusban egységnyi idő alatt kivehető maximális földgázmennyiség (em³/óra)],

- f) *földgáz-behozatal jelentős csökkenése*: a napi import beszállítás olyan mértékű csökkenése, amelynek következtében – a rendszerirányító rendelkezésére álló minden lehetséges egyensúlyozást biztosító eszköz alkalmazása ellenére is – a GET 28. §-ának (9) bekezdése értelmében a fogyasztás korlátozása válik szükségessé,
- g) *rendkívüli időjárási körülmény*: az elmúlt húsz évben mért legalacsonyabb országos napi átlaghőmérsékletnél alacsonyabb napi átlaghőmérsékletű időszak, amelynek következtében – a rendszerirányító rendelkezésére álló minden lehetséges egyensúlyozást biztosító eszköz alkalmazása ellenére is – a GET 28. §-ának (9) bekezdése értelmében a fogyasztás korlátozása válik szükségessé,
- h) *földgáz biztonsági készletezés*: földalatti gáztárolóban végzett nem kereskedelmi célú földgáztárolás,
- i) *Üzemi és Kereskedelmi Szabályzat (a továbbiakban: ÜKSZ)*: a GET 3. §-ának 42. pontjában meghatározott szabályzat,
- j) *hozzáférési jogosult*: a GET 30. § (1) és (2) bekezdéseiben felsorolt, szállító-, elosztó- és tároló-rendszerek használatára jogosultak,
- k) *lekötött kapacitás*: szállító-, tároló-, elosztó-rendszerek névleges kapacitásának az a része, amelyhez adott időszakra, az arra jogosultak hozzáférési jogot szereztek,
- l) *szabad kapacitás*: a szállítói, a tárolói és az elosztói engedélyes által üzemeltetett szállító-, tároló-, illetve elosztó-rendszerek rendelkezésre álló névleges kapacitásának szerződéssel le nem kötött, a hozzáférésre jogosultak részére rendelkezésre álló további része,
- m) *rendszerirányító*: a GET 16. §-ában meghatározott feladatkörrel, a Hivatal által kiadott engedéllyel rendelkező földgázipari vállalkozás,
- n) *földgáztermelő*: az a jogi személy, aki a Magyar Köztársaság területén földgáz bányászati tevékenységet végez,
- o) *földgáz közüzemi nagykereskedő*: a GET 3. § 33. pontjában meghatározott tevékenységet végző, a Hivatal által kiadott engedéllyel rendelkező földgázipari vállalkozás,
- p) *földgáz közüzemi szolgáltató*: a GET 3. § 34. pontjában meghatározott tevékenységet végző, a Hivatal által kiadott engedéllyel rendelkező földgázipari vállalkozás,
- q) *földgázkereskedő*: a GET 3. § 22. pontjában meghatározott tevékenységet végző, a Hivatal által kiadott engedéllyel rendelkező földgázipari vállalkozás,
- r) *földgáztároló engedélyes*: a GET 3. § 24. pontjában meghatározott tevékenységet végző, a Hivatal által kiadott engedéllyel rendelkező földgázipari vállalkozás.

A földgáz biztonsági készletezés

3. § (1) A Szövetség köteles az e törvényben meghatározott módon és mértékben földgáz biztonsági készletet létrehozni és fenntartani.

(2) A földgáz biztonsági készletet működésre engedélyezett, műszakilag ellenőrzött, a biztonságtechnikai és környezetvédelmi jogszabályok előírásainak megfelelő, olyan földalatti tárolótérben kell tárolni, amely alkalmas arra, hogy a készletezett földgáz mennyiségét megőrizze és a felszíni gázelőkészítést követően a szállítóvezetésekre való betáplálásra alkalmas minőségben biztosítsa.

(3) Az e törvény hatálya alá tartozó tevékenységeket az élet, az egészség, a környezet és a természet védelmének, a fogyasztóvédelemnek, a műszaki-biztonsági, a kémiai biztonsági, munkaegészségügyi és a minőségbiztosítási előírásokban meghatározott követelményeknek megfelelően kell végezni.

(4) Az e törvény által előírt földgáz biztonsági készlet elsősorban a háztartási és a kommunális fogyasztók biztonságos földgázellátását szolgálja, valamint azon fogyasztók ellátását, akik (amelyek) gázfogyasztásukat más energiaforrásból nem tudják pótolni.

4. § (1) A földgáz biztonsági készlet mértéke legalább 1200 millió m³ mobilgázkészlet. A földgáz biztonsági készletet olyan tárolóban kell elhelyezni, amelynek kitárolási kapacitása legalább 45 napon keresztül 20 millió m³/nap.

(2) A készletezési kötelezettség számításának alapja a háztartási és kommunális fogyasztók előző naptári évi földgáz fogyasztása.

(3) A mobil biztonsági készlet mennyiségét minden naptári év március 31-ig újra kell számítani, és a készletet az új számítás szerinti mértékre a tárgyév október 31-ig kell kiegészíteni.

(4) A készletezési kötelezettség csak a Szövetség tulajdonában, résztulajdonában vagy bérleményében lévő földalatti tárolóban tárolt földgázzal teljesíthető.

(5) A földgáz biztonsági készlet a Szövetség tulajdonát képezi. A Szövetség jogosult a földgáz biztonsági készletezés céljára – a GET által meghatározott engedély nélkül is – földgázt beszerezni (vásárolni) és az e törvény 5. §-ának (1) bekezdése szerinti felhasználás esetén földgázt értékesíteni.

A biztonsági készlet felhasználása

5. § (1) A gazdasági és közlekedési miniszter (a továbbiakban: miniszter) a földgáz biztonsági készlet felhasználását a (2) bekezdésben meghatározott feltételek fennállása esetén – a Szövetség kérelmére, illetve a Hivatal kezdeményezésére - engedélyezi.

(2) A földgáz biztonsági készletet

a) a földgáz-behozatal jelentős csökkenése vagy leállása,

b) rendkívüli időjárási körülmények

esetén lehet felhasználni, ha az a) vagy b) pontban meghatározott esemény eredményeként a háztartási és kommunális fogyasztók korlátozása válna szükségessé.

(3) A miniszter a biztonsági készlet felhasználására vonatkozó engedélyében meghatározza:

a) a felhasználás engedélyezésének okát és célját,

b) a felhasználásra engedélyezett földgáz mennyiségét,

c) a felhasznált készletek visszapótlásának rendjét.

(4) A felhasználásra engedélyezett földgázt olyan áron és feltételek mellett kell a rendszerirányítónak felajánlani, hogy az értékesítésből befolyó bevétel fedezetet nyújtson a készlet visszapótlásának várható költségeire. Az értékesítés, illetve a készlet visszapótlása nem zavarhatja a földgázpiac működését.

(5) A miniszter a biztonsági készletből történő felhasználás engedélyezése esetén haladéktalanul tájékoztatja a Kormányt és az Európai Bizottságot

a) a felhasználás indokairól,

b) a felhasznált készletek visszapótlása érdekében tett intézkedésekről,

c) a készletek előre látható alakulásáról a visszapótlás végrehajtásáig.

Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség

6. § A Szövetség földgáz biztonsági készletezéssel kapcsolatos feladatai a következők:
- a) biztosítja a földgáz biztonsági készletképzés feltételeit, a szükségessé váló beruházásban tökerészesedéssel részt vesz;
 - b) gondoskodik az előírt készlet fenntartásáról és a szükséges fejlesztések elvégzéséről;
 - c) ellenőrzi az e törvényben meghatározott tagsági jogviszonnyal kapcsolatos kötelezettségek teljesítését;
 - d) meghatározza a földgáz biztonsági készlet mértékét és azt jóváhagyásra a Hivatal elé terjeszti;
 - e) gondoskodik a felhasznált földgáz biztonsági készlet e törvény szerinti visszapótlásáról;
 - f) vezeti a tagsági nyilvántartást;
 - g) meghatározza a tagi hozzájárulás mértékét – a Közgyűlés által – az éves költségvetés keretében az Alapszabályban rögzített szabályok szerint, és jóváhagyásra a miniszter elé terjeszti;
 - h) gondoskodik a tagi hozzájárulás beszédéséről;
 - i) e törvény 10. §-ában foglalt rendelkezések szerint adatszolgáltatást végez.

*A földgáz biztonsági készletezéssel kapcsolatos tagsági jogviszony,
a tagok jogai és kötelezettségei*

7. § (1) E törvény alapján kötelezően a Szövetség tagjává válik:
- a) a Hivatal által kiadott működési engedéllyel rendelkező
 - aa) földgáz közüzemi nagykereskedő,
 - ab) közüzemi szolgáltató,
 - ac) feljogosított fogyasztóknak földgázt értékesítő földgázkereskedő;
 - b) feljogosított fogyasztóknak földgázt értékesítő földgáztermelő;
 - c) határkeresztező szállítóvezeték kapacitáshoz hozzáférési engedéllyel rendelkező nyilvántartásba vett feljogosított fogyasztó.
- (2) A szövetségi tagság
- a) az engedéllyel rendelkezők, a földgáztermelők és a határkeresztező szállítóvezeték kapacitáshoz hozzáférési engedéllyel rendelkező nyilvántartásba vett feljogosított fogyasztók vonatkozásában az e törvény hatályba lépésének időpontjában,
 - b) a később engedélyt szerzők az engedélyessé válásuk időpontjában,
 - c) a feljogosított fogyasztóknak földgáz értékesítő földgáztermelők értékesítő tevékenységük megkezdésekor,
 - d) a határkeresztező szállítóvezeték kapacitáshoz új hozzáférési engedéllyel rendelkező feljogosított fogyasztók esetében az engedély megadásának időpontjában jön létre.
- (3) A szövetségi tagság megszűnik, ha
- a) a tag engedélyét a Hivatal visszavonja,
 - b) a földgáztermelő tevékenységét megszünteti,
 - c) a határkeresztező szállítóvezeték kapacitáshoz hozzáférési engedéllyel rendelkező nyilvántartásba vett feljogosított fogyasztó e fogyasztói jogállását megváltoztatva közüzemi fogyasztóvá válik.

(4) A tagsági jogviszony megszűnik, ha a tag a termelői, illetve a GET szerinti földgázipari tevékenységét, illetve a feljogosított fogyasztó behozatali tevékenységét legalább egy évig nem gyakorolja.

8. § (1) A tag a földgázipari, illetve termelői tevékenységével összefüggésben, illetve a határkeresztező szállítóvezeték kapacitáshoz hozzáférési engedéllyel rendelkező nyilvántartásba vett feljogosított fogyasztó földgáz-behozatali tevékenysége után a Szövetség részére tagi hozzájárulást fizet.

(2) Tagi hozzájárulást kell fizetni, ha

- a) a közüzemi szolgáltató a közüzemi fogyasztónak földgázt értékesít,
- b) a közüzemi nagykereskedő a közüzemi fogyasztónak földgázt értékesít,
- c) a földgázkereskedő a feljogosított fogyasztónak földgázt értékesít,
- d) a földgáztermelő közvetlenül a feljogosított fogyasztónak földgázt értékesít,
- e) a feljogosított fogyasztó földgázt hoz be harmadik országból,
- f) a feljogosított fogyasztó földgázt hoz be az Európai Unió tagállamából.

(3) A tagi hozzájárulás megfizetése a (2) bekezdés a) pontja esetében a közüzemi szolgáltatót, b) pontja esetében a közüzemi nagykereskedőt, c) pontja esetében a földgázkereskedőt, d) pontja esetében a földgáztermelőt, e) és f) pontja esetében a feljogosított fogyasztót terheli.

(4) A tagi hozzájárulás alapja a (2) bekezdés a)-d) pontja esetén az értékesített földgáz hőmennyisége, a (2) bekezdés e)-f) pontja esetén a vásárolt vagy importált földgáz hőmennyisége gigajoule-ban mérve.

(5) A tagi hozzájárulás fizetési kötelezettség

- a) a (2) bekezdés a)-d) és f) pontja esetében az általános forgalmi adóról szóló törvény szerinti teljesítés időpontjában, az ellenérték, illetve a részkifizetések alapjául szolgáló mennyiségre,
- b) a (2) bekezdés e) pontja esetében a belföldi forgalom számára történő vámkezeléskor, a belföldi forgalom számára vámkezelt mennyiségre vonatkozik.

(6) Nem kell tagi hozzájárulást fizetni a földgáz biztonsági készletezés céljára vásárolt földgáz után.

(7) A tag a tagi hozzájárulást az egyéb ráfordítások között köteles elszámolni.

9. § (1) A Szövetség tagja minden hó 15-éig köteles a Szövetségnek nyilatkozni arról, hogy a megelőző hónapban mennyi volt az e törvény hatálya alá tartozó, a tagi hozzájárulás fizetése alapjául szolgáló földgáz mennyisége fűtőértékben kifejezve. A Szövetség felhívására a tag köteles minden olyan adatot, dokumentációt haladéktalanul benyújtani, amely a tagi hozzájárulás teljesítésének ellenőrzéséhez szükséges.

(2) A havi nyilatkozatban közölt adatok alapján a tag kiszámítja az esedékes tagi hozzájárulás-fizetési kötelezettség összegét, és azt a következő hónap utolsó munkanapjáig köteles a Szövetség bankszámlájára átutalni.

10. § A Szövetség a tagok részére igazolást állít ki a Szövetség felé fennálló nyilatkozattételi, valamint tagi hozzájárulás-fizetési kötelezettség teljesítéséről. Erről tájékoztatja a Hivatalt, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatalt és a Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságát.

Záró és átmeneti rendelkezések

11. § (1) Ez a törvény – a (2) bekezdésben foglaltak kivételével – a kihirdetését követő 6. hónap első napján lép hatályba.

(2) E törvény 4. § (1) bekezdése 2012. január 1. napján lép hatályba.

(3) A behozott kőolaj és kőolajtermék biztonsági készletezéséről szóló 1993. évi IL. törvény (a továbbiakban: Kt.) 43. §-a e törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti.

(4) A tagi hozzájárulás fizetésének kezdő időpontja e törvény hatályba lépését követő 2. hónap első napja.

(5) A Szövetség e törvény hatálybalépése napjától haladéktalanul intézkedik a névváltozás bírósági bejelentéséről, valamint a földgáz biztonsági készletezéssel foglalkozó munkaszervezet kialakításáról.

(6) A Szövetség jogállására, szervezetére, gazdálkodására, a követeléseinek behajtására és elszámolására, a felügyeletére, az ellenőrzésre, valamint a tagok jogaira és kötelezettségeire vonatkozóan a Kt. rendelkezéseit az e törvényben foglalt kiegészítéssel kell alkalmazni.

12. § (1) E törvény hatályba lépésétől 2012. évig a jelenlegi földgáztárolók szabad kapacitása határozza meg a földgáz biztonsági készlet mértékét, amely megfelelő mértékű szabad kapacitás rendelkezésre állása esetén nem lehet kevesebb 300 millió m³-nél, azaz a háztartási és kommunális fogyasztók 15 napi átlagos fogyasztásánál. A földgáztárolók szabad kapacitásának földgáz biztonsági készletezésre történő felhasználását a Hivatal elnöke az 5. § (2) bekezdésben meghatározott feltételek fennállása esetén a Szövetség kérelmére, illetve saját hatáskörben engedélyezi, illetve elrendeli. A Hivatal a tárolói szerződések megkötésére az ÜKSZ által megszabott határidő lejártá után nem tagadhatja meg a hozzáférésre jogosultak által le nem kötött szabad kapacitások biztonsági készletek céljára való feltöltését.

(2) Ha a földgáz biztonsági készletezési célra rendelkezésre álló szabad kapacitás mértéke a tárgyi évben nem éri el az (1) bekezdésben meghatározott legkisebb mértéket, a földgáz biztonsági készlet kiegészíthető erőművi tüzelőolajjal.

(3) A hozzáférésre jogosultak az ÜKSZ által megszabott határidőig az előző évben biztonsági készlet céljára lekötött kapacitáshoz is hozzáférhetnek. A bejelentett kapacitás lekötési igény esetén, annak mértékéig – amennyiben a biztonsági készlet más tárolóba nem helyezhető el – a készlet értékesítésre kerülhet. A biztonsági készlet e részét a Szövetség szabadon értékesítheti.

(4) A földgáz tárolói engedélyes köteles a földgáz biztonsági készletezési célra rendelkezésre álló szabad kapacitásra a Szövetséggel szerződést kötni.

13. § Felhatalmazást kap a miniszter, hogy a földgáz biztonsági készlet felhasználására vonatkozó részletes szabályokat rendeletben szabályozza.

14. § Ez a törvény a Tanács 2004/67/EK, a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló irányelvnek való megfelelést szolgálja.

Módosuló jogszabályok

15. § A Kt. III. fejezetének „Kőolaj és Kőolajtermék Készletező Szövetség” címe helyébe a „Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség” cím lép.

16. § A Kt. 9. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A kőolaj és kőolajtermék, valamint a földgáz biztonsági készletezését a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség (a továbbiakban: Szövetség) látja el.

(2) A Szövetség a gazdasági és közlekedési miniszter felügyelete alatt áll. A Szövetség működését saját bevételeiből fedezi.

(3) A Szövetség hatáskörébe tartozik

a) a kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezése,

b) a földgáz biztonsági készletezése.

(4) A Szövetség szervezete kőolaj és kőolajtermék-készletezési szekcióból és földgázkészletezési szekcióból áll.

17. § A Kt. 11. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„11. § A Szövetség feladata a 3. § (2) bekezdésében és a földgáz biztonsági készletezéséről szóló 2005. évi ... törvényben (a továbbiakban: Fbkt.) meghatározott mértékű biztonsági készletképzés feltételeinek megteremtése és fenntartásának biztosítása, valamint az ehhez szükséges tárolók létesítése, működtetése és fejlesztése. A Szövetség nem alanya a társasági adónak.”

18. § A Kt. 14. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„14. § A Szövetség az e törvényben és az Fbkt.-ben előírt földgáz biztonsági készletezési tevékenységen kívül csak az azzal összefüggő – az alapszabályban meghatározott – tevékenységek gyakorlására jogosult. A bevételeket a készletezési költségek fedezésére, az ezt meghaladó bevételeit különösen kőolaj-, illetve gáztároló létesítésére, fejlesztésére, a tároló parkokban való tulajdonszerzésre és a készletfinanszírozó hitelek törlesztésére, valamint a Szövetség működésére fordíthatja.”

19. § A Kt. 15. §-a (2) bekezdésének h) és i) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:

[(2) A Szövetség Alapszabályában meg kell határozni:]

„h) a kőolaj és kőolajtermék készletezés rendszerének részletes szabályait, valamint a készletállomány összetételére vonatkozó termékszerkezet-összetételi arányok és a mennyiségi és minőségi paraméterek meghatározásának módját, valamint a földgázkészletezés rendszerének részletes szabályait;

i) a kőolaj és kőolajtermék készletek minőségének megőrzése céljából történő kőolaj és kőolajtermék cserélésének gyakoriságát, módját és rendszerét, valamint a normatív veszteségre és annak pótlására vonatkozó előírásokat, továbbá a földgázkészletezés minőségellenőrzésére vonatkozó eljárását;”

20. § A Kt. 17. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„17. §. A Szövetség legfőbb szerve a közgyűlés, amely a kőolaj és kőolajtermék készletezési és a földgázkészletezési szekciók tagjainak összességéből áll.”

21. § A Kt. 18. §-a (4) bekezdésének helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A közgyűlés határozatképes, ha azon mindkét szekcióban az összes szavazatok több mint 50%-át képviselő tag jelen van.”

22. § A Kt. 21. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„21. § (1) A közgyűlés döntésének meghozatala során minden szövetségi tag rendelkezik egy szavazattal. Ez teszi ki az összes szavazatok 50%-át. A szavazatok másik fele olyan arányban oszlik meg a két szekció tagjai között, amilyen mértékben az előző naptári évben tagi hozzájárulást fizettek.

(2) A közgyűlési határozat érvényességéhez a kőolaj és kőolajtermék készletezéssel kapcsolatos kérdésben az ezen szekciót képviselő tagok többségi szavazata, a földgázkészletezéssel kapcsolatos kérdésben pedig a földgáz szekciót képviselő tagok többségi szavazata szükséges.”

23. § A Kt. 23. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„23. § Az igazgató tanács tizenhárom tagból áll. Hat tagot a kőolaj és kőolajtermék készletezési szekcióból, négy tagot a földgázkészletezési szekcióból a közgyűlés választ három évre. A további három tagja közül kettő a miniszter, egy a pénzügyminiszter képviselője.

24. § A Kt. 26. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„26. § (1) Az igazgató tanács akkor határozatképes, ha legalább nyolc tag és ebből a mindkét szekció 50%-át képviselő tag jelen van.

(2) Az igazgató tanács határozatait általában egyszerű szavazattöbbséggel hozza, szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. A 27. § (2) bekezdés szerinti új igazgatósági tag kijelöléséhez a jelenlévő tagok kétharmados szavazattöbbsége szükséges.

(3) Az igazgató tanácsi határozat érvényességéhez szükséges a kőolaj és kőolajtermék készletezéssel kapcsolatos kérdésben ezt a szekciót képviselő tagok többségi szavazata, a földgázkészletezéssel kapcsolatos kérdésben pedig a földgáz szekciót képviselő tagok többségi szavazata.”

25. § A Kt. 26/A. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A felügyelő bizottság hat tagból áll. A felügyelő bizottság két tagját a miniszter, egy tagját a pénzügyminiszter delegálja, a további két tagját a kőolaj és kőolajtermék készletező szekció, egy tagját a földgázkészletező szekció jelölésére a közgyűlés választja három évre. A tagok maguk közül elnököt választanak. A felügyelő bizottság határozatképes, ha legalább három tagja jelen van; határozatát egyszerű többséggel hozza és szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt. A felügyelő bizottság ügyrendjét maga alakítja ki és a közgyűlés hagyja jóvá.”

26. § A Kt. 29. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A Szövetség köteles eszközeit és forrásait, bevételeit és ráfordításait a kőolaj és kőolajtermék-készletezési, valamint a földgáz-készletezési tevékenységenként, illetve azokat a

nem készletezési tevékenységeitől belső számvitelében elkülöníteni, valamint azokat az éves beszámoló kiegészítő mellékletében, készletezési tevékenységként készített mérlegben és eredmény-kimutatásban oly módon bemutatni, mintha az egyes tevékenységeket önálló gazdálkodó szervezetek végeznék. A kőolaj és kőolajtermék készletezésre, illetve a földgázkészletezésre, valamint a nem készletezési tevékenységre fel nem osztható költségeket, ráfordításokat az egyes tevékenységekkel kapcsolatosan felmerült költségek, ráfordítások arányában kell elszámolni.”

27. § A GET 4. §-ának (1) bekezdése a következő y)-z) pontokkal egészül ki:

[(1) A Magyar Energia Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) földgázellátással kapcsolatos hatósági feladatai a következők:]

„y) kezdeményezi a miniszternél a földgáz biztonsági készletezésről szóló törvényben (a továbbiakban: Fbkt.) meghatározott földgáz biztonsági készlet felhasználását,

z) engedélyezi a kereskedelmi földgáztárolók szabad kapacitásának az Fbkt.-ben meghatározott földgáz biztonsági készletezésre történő igénybevételét.”

28. § A GET 9. §-ának (5) bekezdése a következő második mondattal egészül ki:

„A földgáz biztonsági készletezést végző tárolói engedélyes jogosult és köteles a Hivatal által kiadott működési engedélyében – az Fbkt. által – meghatározott eltérő szabályok mellett üzemeltetni az engedélyével érintett tárolót és berendezéseit.”

29. § A GET 30. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A tárolói engedélyes köteles a közüzemi nagykereskedő és a rendszeregyensúly fenntartása érdekében szükséges mértékig a rendszerirányító részére, valamint az Fbkt.-ben meghatározott esetekben a Szövetség részére földgáz biztonsági készletezés céljára az üzemeltetésében álló rendszer szabad kapacitását díj ellenében rendelkezésre bocsátani. A földgáz biztonsági készletezésre kialakított tárolót üzemeltető engedélyes működési engedélyében a Hivatal köteles rögzíteni azokat a speciális szabályokat, eltéréseket, amelyek a tároló szolgáltatásainak igénybevételét jellemzik.”

30. § A GET 48. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A hatósági árnak, díjnak tartalmaznia kell az indokoltan befektetett eszközök és a hatékonyan működő engedélyesek költségeinek megtérülését, valamint a tartós működéshez szükséges nyereséget, továbbá az Fbkt.-ben meghatározott tagi hozzájárulást.”

Általános indokolás

A nemzetgazdaság és a társadalom elsőrendű érdeke a folyamatos és biztonságos energiaellátás biztosítása. Az ellátásbiztonság megteremtése és biztosítása különösen jelentős az importfüggőségünk alakulását nézve szénhidrogének vonatkozásában. E területen tagállami kötelezettségeket ír elő a közösségi jog és a Nemzetközi Energia Ügynökség. A tagállamok döntési jogosultsága bizonyos szintig, hogy milyen intézkedéseket hoznak az energiaellátási zavarok elkerülésére, illetve megszüntetésére. Ilyen alternatívák lehetnek az energiaellátás biztosítása hosszú távú szerződések révén vagy biztonsági készletezés útján.

A kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezéséről 1993. év óta törvény rendelkezik. A jogi szabályozás megfelel a nemzetközi követelményeknek és a készletezési kötelezettség teljesítése az előírásoknak megfelelően történik.

Az utóbbi időben újra napirendre került az Európai Unióban a földgázellátás biztonságával kapcsolatos jogi szabályozás igénye. Ezt jelzi, hogy a Tanács a földgázellátás biztonságának megőrzését szolgáló intézkedésekről szóló 2004/67/EK irányelvet fogadott el. Az irányelv lehetőségként ajánlja a földgázellátási nehézségek elkerülésére a földgáz biztonsági készletezést földgáztárolók igénybevételeivel.

A földgáz felhasználásunk a hazai primer energiafelhasználás több mint 40%-át teszi ki. A felhasználási igények jelentős hányadát jelenleg is importáljuk. A jövőbeli közel 100%-os import függőségünk az ellátás biztonságának kockázatát jelentősen növeli.

A hazai földgáztermelés éves mennyisége az elmúlt években fokozatosan csökkent. A földgáztelepek leművelése a művelés utolsó szakaszában van.

A korábbi évek téli földgázellátási nehézségei jelezték, hogy az együttműködő földgázellátó rendszer elérte a teljesítő képességének felső határát és nem rendelkezik tartalék kapacitásokkal.

A földgázfelhasználás hazánkban jelentős mértékben lakossági és kommunális célt szolgál, és nagyrészt fűtési célú, ennek megfelelően a földgázfelhasználás rendkívül hőmérsékletfüggő.

A hazai földgáz felhasználók legkiszolgáltatottabb fogyasztói köre a lakosság és a kommunális fogyasztók.

Megállapítható, hogy a hazai távlati földgázfelhasználás növekedését követi ugyan a földgázforrások (import, tároló bővítés) növelése, de tartalék többlet gázforrás távlatban sem áll rendelkezésre és az import földgáz forrás tartós kiesése esetén téli időszakban a lakosság és/vagy kommunális szektor korlátozását is igényelhetné.

A földgázellátás biztonsága már megköveteli a földgáz biztonsági készletezést, amely hazánkban biztonsági földalatti gáztárolóban valósítható meg.

A földgázellátás biztonságának fokozása érdekében – különös tekintettel a piaci viszonyok között legvédtelenebb fogyasztók ellátásának biztosítására – a Kormány a földgáz biztonsági készletezés

megvalósítása mellett döntött. Ennek megfelelően készült el a kőolaj és kőolajtermék biztonsági készletezés példáját követő törvényjavaslat a földgáz biztonsági készletezésről.

A törvényjavaslat szerint a készletezéssel összefüggő feladatokat a Kőolaj és Kőolajtermék Készletező Szövetség, új nevén a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség (a továbbiakban: Szövetség) látja el. A földgáz biztonsági készletezés célja, hogy elsősorban a lakossági és kommunális fogyasztók ellátása jelentős ellátási nehézség (import kiesés, rendkívüli időjárás) esetén is zavartalan legyen. Éppen ezért a készletezési kötelezettség mértékének meghatározása is az ezen fogyasztói kör előző naptári év földgázfelhasználásának alapulvételével történik.

A földgáz biztonsági készletezés lényege, hogy nem alapvetően a GET által meghatározott rendszeregyensúly és műszaki zavarok okozta ellátási nehézségek kiküszöbölésére szolgál, hanem elsősorban jelentős import kiesés és rendkívüli időjárási körülmények bekövetkeztekor – a lakossági és kommunális fogyasztói kör ellátásának folyamatos biztosítása érdekében – lehetséges a készlet felhasználásának engedélyezése. A készlet felhasználásának engedélyezését a törvényjavaslat a miniszter jogkörébe utalja.

A földgáz biztonsági készletezés megvalósítása – figyelemmel a beruházás költség- és időigényére – fokozatosan két ütemben történik. Első fázisban a jelenlegi gáztárolók szabad kapacitása biztosítja a készletezési kötelezettség fedezetét, amelynek igénybevételét a Hivatal engedélyezi. A második fázisban a készletezési kötelezettség teljesítése az új biztonsági földgáztárolóban elhelyezett földgázzal történik.

A földgáz biztonsági készlet-képzés és fenntartás költségének fedezetét a Szövetség tagjainak tagi hozzájárulása adja. A Szövetség tagjaivá válnak a kereskedelmi tevékenységet folytató földgázipari engedélyesek, a földgáztermelők és a határkeresztező szállítóvezeteki kapacitásokhoz hozzáférési engedéllyel rendelkező feljogosított fogyasztók.

A törvényjavaslat alapján a földgázkészletezés szabályai e törvényjavaslatban kerülnek rögzítésre, míg a Szövetség jogállása, a biztonsági készletezés – mind a kőolaj és kőolajtermék, mind a földgáz – általános szabályai a kőolaj készletezési törvényben maradnak. A törvényjavaslat ezért több helyen is módosítja e törvényt. Tekintettel arra, hogy a jelen szabályozás szorosan kapcsolódik a GET rendelkezéseihez, ezért azzal összhangban kell alkalmazni.

Részletes indokolás

Az 1. §-hoz

Az 1. § a törvény hatályáról rendelkezik. A törvény személyi hatálya alá tartozik a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség, a Magyar Energia Hivatal, a földgázipari engedélyesek, a földgáztermelők, a feljogosított fogyasztók földgáz-behozatali tevékenységük körében, valamint a készletezéssel összefüggő feladatok végrehajtásában együttműködő más szervezetek eljárása.

A 2. §-hoz

A 2. §-ban foglalt rendelkezések a törvény szabályainak alkalmazását segítő fogalmi, értelmező meghatározásokat tartalmazza.

A 3-4. §-okhoz

E §-ok a biztonsági földgázkészletezés általános szabályait tartalmazzák.

A 3. § a törvény alapján létesített földgáztárolóval szemben támasztott alapelveket és a hatálya alá tartozó tevékenységek gyakorlásának általános követelményeit tartalmazza.

A földgáz biztonsági készletezés célja elválik a GET hatálya alá tartozó kereskedelmi földgáztárolók szerepétől. Az előző célja a piaci viszonyok között legvédtelenebb lakossági és kommunális fogyasztói kör biztonságos ellátásának biztosítása behozatali nehézségek esetén, míg az utóbbi a kereskedelmi szerződések által lekötött kapacitások teljesítése, illetőleg a rendszeregyensúly biztosítása.

A törvény céljának megvalósítása a földgáz biztonsági készletezésével és új földgáztároló létesítésével oldható meg. A törvényjavaslat alapján e feladat teljesítése két lépésben történik.

Az első (átmeneti) szakaszra vonatkozó szabályokat a törvényjavaslat átmeneti rendelkezései tartalmazzák.

A földgáz biztonsági készletezés e törvényjavaslat szerint 2012. évtől tölti be szerepét e törvény által meghatározott szabályok mellett. A megvalósíthatósági tanulmány az új földgáztároló létesítését és üzembe-helyezését ezen időpontra teszi.

A törvényjavaslat előírja a biztonsági földgáztárolóval és a biztonsági készlet mértékével szemben támasztott minimum követelményeket és feltételeket. Ennek megfelelően rögzítésre kerül, hogy a tárolónak legalább milyen mennyiségű mobilgázzal és az ehhez tartozó kitárolási csúcskapacitással kell rendelkeznie.

A földgáz biztonsági készlet mértékének alapjául a háztartási és kommunális fogyasztói kör előző naptári évi földgáz fogyasztása szolgál. Ez a mérték a tároló műszaki paramétereivel összhangban a háztartási és kommunális fogyasztók 60 napi átlagfogyasztásának felel meg, a kitérési kapacitás pedig a háztartási fogyasztók csúcsfogyasztási igényének 40 %-át képes fedezni. Mindezen adatok előzetes tanulmány előrejelzésein alapulnak.

A törvényjavaslat rendelkezik a biztonsági földgáztároló és a biztonsági készlet tulajdonviszonyairól. A földgáz biztonsági készletezést a kőolaj és kőolajtermék készletezés mellett a Szövetség látja el főtevékenységként, ezért a bevált gyakorlat szerint a földgáz biztonsági készlet is a Szövetség tulajdonát képezi. Ez a tulajdon korlátozott rendelkezési jogot jelent, hiszen a készlet felhasználásának engedélyezését a törvényjavaslat a miniszter jogkörébe utalja.

A földgáz kereskedelmi tevékenység a GET hatálya alá tartozik és a Hivatal által kiadott engedély alapján gyakorolható. A törvényjavaslat a GET által meghatározott engedély nélkül is a Szövetség részére jogosultságot ad a földgáz beszerzésre és értékesítésre. Ez a jogosultság azonban kizárólag a biztonsági készletezéssel összefüggésben gyakorolható.

Az 5. §-hoz

A földgáz biztonsági készlet felhasználását a miniszter engedélyezi. A jogszabályszerű készlet felhasználás érdekében a törvényjavaslat meghatározza a felhasználás eseteit. A biztonsági készlet felhasználását két ok által előidézett eseményhez köti a törvényjavaslat.

A törvényjavaslat szerint mindkét eseményhez – behozatali csökkenés, rendkívüli időjárási körülmény – konjunktív feltételként kapcsolódik, ha a háztartási és kommunális fogyasztók korlátozása is szükségessé válna. Tehát e feltételek együttes léte esetén jogszerű a készlet felhasználásának engedélyezése.

Az 5. § tartalmazza a felhasználás engedélyezésének szabályait, ezen belül az engedély tartalmi kellékeit, a felhasználás célját, az értékesítés és visszapótlás feltételeit, valamint az adatszolgáltatási kötelezettség tartalmát.

A 6. §-hoz

A kőolaj biztonsági készletezés szabályozása szorosan kapcsolódik a földgáz biztonsági készletezés szabályozásához. E törvényjavaslat a földgáz biztonsági készletezésre vonatkozó részletes szabályokat tartalmazza. A készletező szervezet - új nevén a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség – jogállására, működésére, felügyeletére, stb. vonatkozó általános rendelkezések a kőolaj készletezési törvényben maradnak.

A 6. § a Szövetség földgáz biztonsági készletezéssel kapcsolatos feladatait sorolja fel.

A 7. §-hoz

A törvényjavaslat taxatív felsorolja a Szövetség tagjait. A tagsági viszony e törvény alapján jön létre és szűnik meg.

A 8. §-hoz

A földgáz biztonsági készletezés fedezetét, annak költségeit a tagok által kötelezően fizetett tagi hozzájárulás jelenti. A tagi hozzájárulás mértékét a Szövetség állapítja meg az éves költségvetése keretében.

A tagi hozzájárulás fizetési kötelezettség alól egy kivételt határoz meg a törvényjavaslat, ez a biztonsági készletezés céljára történő földgáz vásárlása.

A 9-10. §-okhoz

A Szövetség felé a tagnak két fontos kötelezettsége van, egyrészt időszakos nyilatkozattétel, hogy a megelőző hónapban mekkora volt az e törvény hatálya alá tartozó, a tagi hozzájárulás fizetése alapjául szolgáló földgáz mennyisége fűtőértékben kifejezve, másrészt az általa kiszámított tagi hozzájárulás határidőben történő befizetése.

A Szövetség az előzőekben említett kötelezettségek teljesítéséről igazolást állít ki és erről az illetékes szervezetekkel létrejött megállapodás keretében tájékoztatást ad.

A 11. §-hoz

E § a törvény hatályba lépésének időpontját jelöli meg. Ezen időpontot követően azonban a második hónap első napján esedékessé válik a tagok tagi hozzájárulás fizetési kötelezettsége. E kötelezettség teljesítése már az új földgáztároló létesítésére és a biztonsági készlet beszerzéséhez nyújt hozzájárulást. A törvény hatályba lépése után a Szövetség feladata a kibővült feladattal összefüggésben a névváltozás bírósági bejelentése és a munkaszervezet felállítása.

A 12. §-hoz

A földgáz biztonsági készletezés első (átmeneti) szakaszában a biztonsági készlet mértékét a kereskedelmi tárolók szabad kapacitása határozza meg, amelynek igénybevételét a Hivatal engedélyezi. E megoldás ideiglenes, segítő jellegű és a behozatali nehézségek bekövetkeztekor kerülne alkalmazásra, figyelemmel arra, hogy ez a piaci verseny tényerését hátráltatja. A törvényjavaslat lehetőséget ad ideiglenesen arra, hogy földgáz biztonsági készlet kiegészíthető legyen erőművi tüzelőolajjal, ha az nem éri el a minimálisan előírt mértéket.

A 13. §-hoz

E § felhatalmazást ad a miniszter részére a földgáz biztonsági készlet felhasználása részletes szabályainak rendeleti szabályozására.

A 14. §-hoz

E § a hivatkozott irányelvnek való megfelelési záradékot tartalmazza.

A 15-26. §-okhoz

E §-ok a kőolaj készletezési törvény (Kt.) módosításait tartalmazzák. A két törvény együttes alkalmazása miatt szükséges az összhang megteremtése.

Szükséges a módosítást átvezetni egyrészt a szervezet névváltozásáról, másrészt a munkaszervezetének átalakításáról. Az új szabályozás szerint a Szövetség kőolaj és kőolajtermék készletező szekcióból, valamint földgázkészletező szekcióból áll.

Az előzőekre tekintettel a Szövetségen belül tagsági jogviszony is két terület vonatkozásában jöhet létre és a Szövetség feladata is kibővül.

A törvényjavaslat a Kt. 14. §-ának módosításával továbbra is előírja, hogy a Szövetség a két készletezési tevékenység és az ezekkel összefüggő tevékenységeket gyakorolhatja csak. Mindez a tevékenységek számviteli szétválasztása mellett történik. Ennek megfelelően a bevételeit és kiadásait is elkülönülten köteles kezelni a két tevékenység vonatkozásában.

A törvényjavaslat révén a Szövetség Alapszabályra vonatkozó rendelkezései is módosulnak. E körben rögzítésre kerül, hogy az Alapszabályban ki kell dolgozni többek között a földgáz biztonsági készletezés rendszerének részletes szabályait és a földgázkészletezés minőségellenőrzési eljárására vonatkozó előírásokat is.

A módosítás során a Szövetség szerveiben és ezek döntési eljárásaiban bekövetkező változásokat is szükséges átvezetni a Kt.-ben.

A közgyűlés a törvény hatálybalépése után a két szekciót képviselő tagok összességéből fog összeállni. A határozatképességhez ezentúl a mindkét szekció 50 %-át képviselő tagok jelenléte szükséges.

Változás következik be a közgyűlés döntési eljárásában is. A szavazatok 50 %-át kitevő egy tag egy szavazat megoldása marad a továbbiakban is. A szavazatok másik fele olyan arányban oszlik meg a két szekció tagjai között, amilyen mértékben az előző naptári évben tagi hozzájárulást fizettek. Fontos szabály még a szavazás során, hogy a meghozott határozat érvényességéhez szükséges az adott kérdésben az érintett szekciót képviselő tagok többségi szavazata az adott szavazati eljárásban.

Az igazgató tanács döntéshozatali eljárásának szabályai a közgyűléséhez hasonló módon alakul. Mind az igazgató tanács, mind a felügyelő bizottság bővül a földgázkészletező szekciót képviselő tagokkal.

A Kt. 26. §-ának módosítása, kiegészítése a tevékenységek számviteli elválasztásának szabályait rögzíti.

A 27-30. §-okhoz

A törvényjavaslat szabályozása közvetlenül összefügg a GET szabályozásával. Erre tekintettel néhány helyen a GET módosítása is szükségessé válik.

A törvényjavaslat feladatokat telepít a Hivatalra, így a GET 4. § (1) bekezdése e hatósági feladatokkal bővül.

A biztonsági földgáztároló a Hivatal által kiadott engedély alapján fog működni, azonban szükséges rögzíteni, hogy a tevékenységére tekintettel ezt eltérő szabályok mellett fogja gyakorolni, mint a többi földgáztárolói engedélyes.

A GET 30. §-ának módosítása az átmeneti időszakban lehetővé teszi a kereskedelmi tárolók szabad kapacitásának földgáz biztonsági készletezés céljára történő igénybevételét.

A Szövetség tagjaivá váló földgázipari engedélyesek kötelesek lesznek tagi hozzájárulást fizetni. A terhelésük csökkentése érdekében e hozzájárulás indokoltan felmerült költségnek minősül és a Hivatal elfogadja árképző elemként.